

จดหมายข่าว

ราชบัณฑิตยสถาน

สนามเสือป่า เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐ โทร. ๐ ๒๓๕๖ ๐๔๖๖-๗๐ โทรสาร ๐ ๒๓๕๖ ๐๔๙๐

ปีที่ ๒๓

ฉบับที่ ๒๖๖

กรกฎาคม ๒๕๕๖

ISSN ๐๕๔๗-๗๐๖๔

ข่าวราชบัณฑิตยสถาน

***เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ เวลา ๑๐.๐๐-๑๒.๐๐ น. ณ โถงชั้น ๑ ราชบัณฑิตยสถาน นายสันติ พร้อมพัฒน์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี แถลงข่าวเรื่อง การแจกจ่ายพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสสมทวมงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ ซึ่งรัฐบาลได้สนับสนุนจัดสรรงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดพิมพ์พจนานุกรม จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ เล่ม โดยใช้งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ งบกลาง รายการค่าใช้จ่ายการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ จัดพิมพ์เพื่อแจกจ่ายเป็นครั้งแรกแก่สถาบันการศึกษาทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา สถาบันศาสนา หน่วยงานราชการ ตลอดจนคณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา เจ้าหน้าที่ของรัฐ และสื่อมวลชน โดยมี นางสาวกนกวลี ชูชัยยะ เลขานุการ ราชบัณฑิตยสถาน และ ศ.พิเศษจางันต์ ทองประเสริฐ ราชบัณฑิต ประธานคณะกรรมการชำระพจนานุกรม ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดพิมพ์พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

*** ราชบัณฑิตยสถานจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์อาหารไทยสู่ประชาคมอาเซียน” เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ เวลา ๘.๓๐-๑๖.๐๐ น. ณ ห้องกษัตริย์ศึก ๒ โรงแรมเดอะทวิน ทาวเวอร์ กรุงเทพมหานคร เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ทางด้านอาหารของประเทศในปัจจุบัน และแนวทางปฏิบัติงานสำหรับขับเคลื่อนการดำเนินการตามกรอบยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารของประเทศไทย รวมทั้งเพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยด้านอาหาร และแนวทางการแก้ปัญหา เพื่อรักษาศักยภาพด้านการผลิตอาหารของประเทศ ทั้งนี้มี ศ.พิเศษ ดร.สันทัต โรจนสุนทร นายกราชบัณฑิตยสถาน เป็นประธานพิธีเปิด ในงานมีการปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “World food problems” โดย Mr.Hiroyuki Konoma ผู้ช่วยผู้อำนวยการใหญ่ และผู้แทนองค์การอาหารและเกษตรแห่งชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations – FAO) ประจำภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก และเรื่อง “นโยบายการจัดการอาหารไทยสู่ประชาคมอาเซียน” โดย ศ.เกียรติคุณ นพ.ไกรสิทธิ์ ตันติสิรินทร์ ผู้ทรงคุณวุฒิ คณะกรรมการอาหารแห่งชาติ การเสวนาเรื่อง “ทิศทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์อาหารไทยสู่ประชาคมอาเซียน” และช่วงบ่ายมีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารของประเทศไทยสู่ประชาคมอาเซียน เกี่ยวกับด้านนโยบายอาหารด้านคุณภาพและความปลอดภัยของอาหาร และด้านอาหารศึกษาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว ซึ่งผลสรุปที่ได้จากการประชุมฯ จะนำเสนอต่อรัฐบาลตามพันธกิจของราชบัณฑิตยสถานด้านการให้ความเห็นคำแนะนำและคำปรึกษาทางวิชาการ แก่นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้มีผู้สนใจเข้าร่วมการประชุมฯ ทั้งราชบัณฑิต ภาคีสมาชิก และเจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนหน่วยงานจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องรวม ๒๓๐ คน

สรุปการบรรยายเสนอผลงานค้นคว้าและวิจัย ของราชบัณฑิตและภาคีสมาชิกต่อที่ประชุมสำนัก

สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง

● วันพุธที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

รศ. ดร. ทิศนา แหมมณี ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง *การจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน* ความโดยสรุปว่า ประเทศสมาชิกอาเซียนจะมีการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนใน พ.ศ. ๒๕๕๘ นี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตระหนักถึงความสำคัญของการให้การศึกษาระดับเตรียมพร้อมเด็กและเยาวชนไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จึงดำเนินงาน “โครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน : Spirit of ASEAN” เพื่อพัฒนาโรงเรียนจำนวน ๖๘ โรงเรียน ให้เป็นศูนย์อาเซียนศึกษาหรือศูนย์การเรียนรู้อาเซียนที่มีความพร้อมและศักยภาพในการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน รวมทั้งมีระบบการสื่อสารที่เป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยจัดแบ่งออกเป็น ๓ รูปแบบ ได้แก่ (๑) โรงเรียน Sister School เน้นเรื่องของการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร การใช้ภาษาต่างประเทศที่ ๒ ที่เป็นภาษาเพื่อนบ้าน (๒) โรงเรียน Buffer School เน้นการใช้ภาษาเพื่อนบ้านและการศึกษาพัฒนาวัฒนธรรม และ (๓) โรงเรียน ASEAN Focus School เน้นการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและการจัดทำหน่วยการเรียนรู้อาเซียนศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เสนอแนะแนวการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนไว้หลายแนวทาง ดังนี้ (๑) การจัดการเรียนรู้เรื่องอาเซียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (๒) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ (๓) การจัดการเรียนรู้โดยการจัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติม (๔) การจัดการเรียนรู้ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (๕) และการจัดเป็นกิจกรรมเสริมของสถานศึกษา

ในการวัดและประเมินผลผู้สอนควรยึดหลักและแนวทางดังต่อไปนี้ (๑) การวัดและประเมินผลทั้งทางด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะกระบวนการต่าง ๆ รวมทั้งคุณธรรมและค่านิยม (๒) การวัดและประเมินผลทั้งเพื่อพัฒนาและเพื่อตัดสิน เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ (๓) การวัดและประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลาย สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ (๔) ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน นอกจากนี้ ผู้สอนควรใช้วิธีการและเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลาย เหมาะสม และสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น การสังเกตพฤติกรรม การสอบปากเปล่า การพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ การใช้คำถามให้ผู้เรียนคิด มีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะบางประการที่ได้จากการวิเคราะห์แนวทางและตัวอย่างกิจกรรมการเรียนรู้ข้างต้น มีดังนี้

(๑) สถานศึกษาใดที่มีความพร้อมและศักยภาพพอจะทำได้ ควรดำเนินการจัดทำหลักสูตรเรื่องประชาคมอาเซียนเป็นรายวิชาเพิ่มเติม โดยมีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในระดับที่เหมาะสมกับวัย

(๒) ใ้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูและการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน จัดเตรียมเนื้อหาสาระในเชิงลึกเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนให้แก่ครูและ/หรือจัดการอบรมให้ความรู้เชิงลึกแก่ครู ซึ่งอาจต้องพึ่งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

(๓) การให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลความรู้ด้วยตนเอง โดยให้นักเรียนวางแผนในการศึกษาค้นคว้า การอภิปราย การสอนแบบแยกย่อย เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการเชื่อมโยงเรื่องย่อย ๆ ที่เรียนให้เห็นเป็นองค์รวมของสรรพสิ่งทั้งหลายที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันและมีผลกระทบต่อกัน และการสอนแบบองค์รวม

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ดังกล่าว นอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนโดยตรงแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อผู้

เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูซึ่งสามารถนำไปใช้ในการช่วยเหลือครูโดยทั่วไป เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการเรียนรู้ของครูให้มากขึ้นด้วย

● วันพุธที่ ๑๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

ศ.เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง *ธรรมาภิบาลของธุรกิจในทัศนะของนักเศรษฐศาสตร์และการแก้ปัญหาเศรษฐกิจการเมืองไทย หลังปี พ.ศ. ๒๕๕๐* ความโดยสรุปว่า การพิจารณาปัญหาธรรมาภิบาลจะต้องพิจารณาทั้งในภาครัฐบาลและภาคธุรกิจเอกชน ปัญหาธรรมาภิบาลเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศและความอยู่ดีกินดีของประชาชน ในทางเศรษฐศาสตร์ หลักธรรมาภิบาลเป็นระเบียบของสังคมที่กำกับควบคุมให้การประกอบการทางเศรษฐกิจดำเนินอย่างตรงไปตรงมาและเป็นธรรมต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจเจริญเติบโตอย่างมีประสิทธิภาพและประชาชนทุกคนได้รับประโยชน์

อย่างไรก็ตาม มนุษย์มีความเห็นแก่ตัว เมื่อไม่มีสิ่งที่จะกำกับหรือบังคับการทำงานให้อยู่ในแนวทางที่เป็นไปเพื่อประโยชน์สังคมส่วนรวมแล้ว คนบางกลุ่มมักจะเอาใจเอารัดเอาเปรียบผู้อื่น ไม่ยึดหลักธรรมาภิบาลในการทำงาน อันเป็นที่มาของปัญหาทุจริตคอร์รัปชันในสังคม ทำให้กลไกทางเศรษฐกิจและการเมืองมิได้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดความไม่เป็นธรรมและเกิดปัญหาการขัดแย้งในสังคม ดังนั้น การแก้ปัญหาในสังคมจึงต้องยึดหลักธรรมาภิบาลในการกำกับหรือควบคุมการทำงานของคนทุกกลุ่มทั้งในทางเศรษฐกิจและทางการเมือง โดยเริ่มต้นจากการให้ประชาชนทุกคนเข้าใจถึงสิทธิและหน้าที่ต่อสังคมส่วนรวม เพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุขและมีความเจริญก้าวหน้า ผู้นำของสังคมต้องเป็นฝ่ายริเริ่มดำเนินการและเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม ขณะเดียวกันประชาชนต้องมีความตื่นตัวและมีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวม

การแก้ปัญหาเศรษฐกิจการเมืองของประเทศไทยหลัง พ.ศ. ๒๕๕๐ ปรากฏว่าไม่สามารถแก้ปัญหาได้ ในทางตรงกันข้าม ปัญหาเศรษฐกิจการเมืองกลับมีความยุ่งยากซับซ้อนทำให้สังคมมีความขัดแย้งรุนแรงมากขึ้น ถ้าทุกฝ่ายต่างใช้สิทธิและผลประโยชน์ของตนเป็นแนวทางแก้ปัญหาจะทำให้เกิดความเสียหายได้มาก แต่ถ้าใช้หลักวิชาการและเหตุผลรวมถึงการประนีประนอมแก้ปัญหาทั้งจะสามารถแก้ปัญหาได้ คือแก้ปัญหาทางการเมืองด้วยการใช้หลักการประชาธิปไตย ป้องกันเผด็จการทางการเมืองด้วยระบบเสียงข้างมาก และแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจโดยอาศัยการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของกลไกทางเศรษฐกิจ ในขณะที่เดียวกันปัญหาความขัดแย้งในสังคมต้องแก้ไขด้วยกระบวนการยุติธรรมที่เข้มแข็งและยุติธรรม

ศ. ดร. สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง *แนวทางการสู่ความสำเร็จในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน* ความโดยสรุปว่า บทบาทศึกษาวิจัยเอกสารและประสบการณ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอข้อบัญญัติ ๑๐ ประการของแนวทางสู่ความสำเร็จในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รายละเอียดของบทความวิจัยประกอบด้วย เหตุผลและความจำเป็นในการจัดระบบประกันคุณภาพสถานศึกษา เจตนารมณ์ของหมวด ๖ ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา สาระบัญญัติตามมาตรา ๔๗ ถึงมาตรา ๕๑ การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การยกตัวอย่างระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาของวงวิชาการวิทยาลัย ความจำเป็นในการแสวงหาแนวทางสู่ความสำเร็จในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ความมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย วิธีการศึกษาวิจัยเอกสาร และผลการวิจัย

เอกสาร คือแนวทางหรือกลยุทธ์สำคัญ ๑๐ ประการในการขับเคลื่อน การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความสำเร็จในการ สร้างคุณภาพและมาตรฐานในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา ทำให้เกิดการพัฒนาคูณภาพและมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง บัญญัติ ๑๐ ประการของแนวทางสู่ความสำเร็จในการประกันคุณภาพในสถานศึกษา ได้แก่ (๑) ภาวะผู้นำของผู้บริหารและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (๒) การทำงานเป็นทีมและการเรียนรู้โดยการทำงานเป็นทีม (๓) การกำหนด เจ้าภาพหรือผู้รับผิดชอบ (๔) การมีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือผู้เกี่ยวข้อง (๕) การสร้างความตระหนักและความรู้ความเข้าใจในกระบวนการทำงาน ประกันคุณภาพ (๖) การบูรณาการการประกันคุณภาพกับการบริหารจัดการ การศึกษาและการปฏิบัติงานปกติ (๗) การวางแผน การกำกับดูแล และนิเทศ ระบบประกันคุณภาพ (๘) การพัฒนาทรัพยากรบุคคลมืออาชีพและการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน (๙) การวิจัย พัฒนา และประเมินเชิงระบบ และ (๑๐) การจัดการเครือข่าย

สำนักวิทยาศาสตร์

● **วันพุธที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖**

ศ. ดร.อานนท์ บุญยะรัตเวช *ภาคีสมาชิก* บรรยายเรื่อง **ข้อมูลทาง วิชาการที่สำคัญเรื่องการใช้สารเคมีกับข้าวสำหรับผู้บริโภค** ความโดยสรุป ว่า ข้าวเป็นอาหารหลักของคนไทยและประชากรโลก ประเทศไทยเป็น ประเทศหลักในการผลิตข้าวเพื่อบริโภคเองและส่งออก ราชบัณฑิตยสถานมี ความห่วงใยต่อเกษตรกร ผู้บริโภค และผู้เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. การใช้สารเคมีในการปลูกข้าว

มีการใช้สารคาร์โบฟูราน (carbofuran) หรือเมทิลคาร์บาเมต (methyl carbamate) ฆ่าแมลงในกระบวนการปลูกข้าวมากขึ้น เพื่อเร่งการผลิตข้าว จำนวนมาก สารคาร์โบฟูรานทำให้เกิดการระคายเคืองในตา ผิวหนัง และมี ผลร้ายแรงในระยะยาวต่อระบบประสาท และระบบพันธุกรรมจะถูกทำลาย ไปเมื่อมีการใช้อย่างต่อเนื่องยาวนาน

๒. การใช้สารเคมีในกระบวนการเก็บรักษาสภาพข้าว

การเร่งเก็บข้าว หากคุณภาพความชื้นของข้าวเกินร้อยละ ๑๕ จะทำให้เกิดเชื้อราแอฟลาทอกซิน (aflatoxin) และมีตัวมอดเข้ามากะป่น ในโกดังข้าว จึงต้องมีการรมควัน

กระบวนการรมควัน การใช้เมทิลโบรไมด์ (methylbromide) รม สถานเก็บข้าว และอาจมีการรมควันในขณะที่ยังมีข้าวเก็บอยู่ในโกดัง ทำให้ สารเมทิลโบรไมด์ซึมเข้าไปในเมล็ดข้าว จะทำให้ผู้ได้รับสารนี้มีอาการ ปวดศีรษะ คลื่นไส้ เจ็บหน้าอก ปวดท้อง คอแห้ง และในระยะยาวมีการสะสม ในร่างกายก่อให้เกิดมะเร็งลำไส้ใหญ่

ผู้ฉีดสารเคมีที่ได้รับจากการหายใจ จะมีการภายใน ๓-๑๒ ชั่วโมง มีอาการปวดตื้อตื้อ สายตาพร่ามัว อาจมองไม่เห็น มีความคิดสับสน เหงื่อออก อากาศรุนแรงทำให้ปวดบวม เลือดออกในสมอง เป็นอันตรายต่อไต และตาย ภายใน ๑-๓๐ ชั่วโมงจากการล้มเหลวของระบบการหายใจ

ศ. เกียรติคุณ ทพญ. ใจนุช จงรักษ์ *ภาคีสมาชิก* บรรยายเรื่อง **บิสฟอสโฟเนตและการตายของกระดูกขากรรไกรบางส่วน (Bisphosphonates and osteonecrosis of the jaw)** ความโดยสรุปว่า การตายของ กระดูกขากรรไกรบางส่วนจากบิสฟอสโฟเนต เป็นภาวะแทรกซ้อนที่พบได้ มากขึ้นในปัจจุบัน เนื่องจากความจำเป็นของการใช้บิสฟอสโฟเนต เพื่อรักษา หรือป้องกันโรคบางชนิด บิสฟอสโฟเนตที่ได้รับโดยการฉีดทำให้เกิดการตาย ของกระดูกขากรรไกรได้บ่อยกว่าการกิน และส่วนใหญ่จะเกิดตามหลัง การถอนฟัน หรือการทำงานทันตกรรมที่ทำให้เกิดแผล และเมื่อเกิดการตาย ของกระดูกขากรรไกรแล้ว การรักษาทำได้ยาก ในปัจจุบันยังไม่มีการรักษา ที่แน่นอน ดังนั้น การป้องกันมิให้เกิดหรือการรักษาแต่เนิ่น ๆ เป็นวิธีที่ดีกว่า ด้วยเหตุนี้ทันตแพทย์จึงมีบทบาทหลักด้วยการซักประวัติ การศึกษาการ เปลี่ยนแปลงของกระดูกจากภาพรังสี การใช้ความรู้แก่ผู้ช่วยก่อนทำงาน ทันตกรรม ทั้งนี้ โดยความร่วมมือจากแพทย์ผู้ให้การรักษาโรคของผู้ป่วย และตัวผู้ป่วยเองเป็นกำลังสำคัญ

สำนักศิลปกรรม

● **วันอังคารที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖**

รศ. ดร.จินตนา ดำรงค์เลิศ *ราชบัณฑิต* บรรยายเรื่อง **นวนิยาย สะท้อนสังคม เรื่อง Germinal อิทธิพลสำคัญต่อการสร้างสรรค์ศิลปะ ความโดยสรุปว่า** นวนิยายเรื่อง Germinal เป็นผลงานชิ้นเอกของนักเขียน ชาวฝรั่งเศสชื่อ เอมีล ซอลา (mile Zola : ค.ศ. ๑๘๕๐-๑๙๐๒) ซึ่งพิมพ์ เผยแพร่เมื่อ ค.ศ. ๑๘๘๕ (พ.ศ. ๒๔๒๘) ขณะเขาอายุได้ ๔๕ ปี เป็นเรื่องราว สะท้อนภาพชีวิตอันทุกข์ยากของกรรมกรเหมืองแร่ในประเทศฝรั่งเศสสมัยนั้น ซอลาเขียนถึงโครงเรื่องของนวนิยายเรื่อง Germinal ว่า การลุกขึ้นมาต่อสู้ ของลูกจ้างในกิจการเหมืองแร่ถ่านหิน เป็นเรื่องของการต่อสู้ระหว่างแรงงาน (travail) กับทุน (capital) และตั้งคำถามที่สำคัญที่สุดแก่คริสต์ศตวรรษ ที่ ๒๐ ซอลานำเสนอเรื่องราวความทุกข์ยากของกรรมกรเหมืองแร่ถ่านหิน โดยแสดงเหตุการณ์ตามความจริง ว่ากรรมกรถูกกดขี่ ไม่ค่อยจะมีกิน เป็นเหยื่อ ของความเขลา ความทุกข์ยากตกไปถึงลูก ๆ แต่ก็ไม่ได้คิดจะต่อต้านพวก นายทุน ในทางตรงข้าม เขาเสนอภาพนายทุนที่มีความเป็นมนุษย์ครบเท่าที่ ผลประโยชน์ของพวกเขาไม่ถูกรบกวน กรรมกรเป็นตัวละครที่เป็นเหยื่อ ของเหตุการณ์ ของทุน การแข่งขัน วิฤติของตลาด เนื่องจากเกิดวิฤติทาง อุตสาหกรรม

เรื่องราวสำคัญในนวนิยายเรื่อง Germinal เกี่ยวพันกับการนัดหยุดงาน ครั้งใหญ่ในเหมืองแร่เมืองมงซูเมื่อ ค.ศ. ๑๘๖๖ ผู้เขียนได้รับแรงบันดาลใจ มาจากเหตุการณ์นัดหยุดงานจริงในช่วงปลายสมัยจักรวรรดิที่ ๒ ซึ่งสิ้นสุดลง เมื่อ ค.ศ. ๑๘๗๐ อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่ากฎหมายฝรั่งเศสยังมิได้ ยอมรับการก่อตั้งสหภาพแรงงานซึ่งเกิดขึ้นใน ค.ศ. ๑๘๘๔ สิ่งทีคนงาน เหมืองแร่ใน Germinal เรียกร้องให้มีการแก้ไขในขั้นแรก คือ การขึ้นค่าจ้าง ในขณะที่ผู้ประกอบกิจการพยายามหาทางลดค่าใช้จ่าย ซอลาเสนอภาพ ความพยายามของทั้งฝ่ายนายจ้างและลูกจ้างในการเจรจาเรื่องค่าจ้าง เมื่อการเจรจาล้มเหลว การนัดหยุดงานครั้งใหญ่ของคนงานจึงเริ่มขึ้น ซอลาชี้ให้เห็นความไร้ประสิทธิภาพขององค์กรแรงงานสากลซึ่งไม่ประสบความสำเร็จในการจัดการเจรจา วิธีการเล่าเรื่องของซอลาช่วงเหตุการณ์นี้ ได้รับความชื่นชมอย่างยิ่ง

ในตอนท้ายของนวนิยาย ซอลาหลีกเลี่ยงการแตกหักโดยดำเนินเรื่อง ให้เกิดเหตุการณ์เหมืองถล่มขึ้น ซอลาให้สัมภาษณ์ว่าเขาได้แรงบันดาลใจมา จากเหตุการณ์เหมืองแร่ถล่มในเขต ปา-เดอ-กาแล (Pas-de-Calais) ทาง ภาคเหนือของประเทศฝรั่งเศส ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ในตอนจบ เอเตียน ล็องตีเย (tienne Lantier) ตัวเอกของนวนิยาย เดินไปตามถนน ที่นำเขาออกจากเหมืองแร่และมุ่งกลับสู่ปารีส ถึงแม้การต่อสู้ที่ผ่าน มาของเหล่าคนงานเหมืองแร่จะล้มเหลว แต่เอเตียนยังมีความหวังอยู่ในใจว่าสักวันหนึ่งพวกคนงานเหล่านั้นจะประสบชัยชนะได้ นวนิยายจบลงในเดือน เมษายนหรือเดือนแอมร์มีนาล (Germinal) ตามชื่อเดือนในปฏิทินที่ใช้ช่วง หลังการปฏิวัติฝรั่งเศส ค.ศ. ๑๗๘๙ เป็นการอธิบายความหมายชื่อเรื่อง ของนวนิยายให้เป็นที่น่าสนใจชัดเจนขึ้น อาร์ม็อง ลานู (Armand Lanoux) ผู้ได้รับรางวัลกงคูร์ (Goncourt) เขียนยกย่องนวนิยายเรื่อง Germinal เมื่อ ค.ศ. ๑๙๗๔ ว่าเป็นนวนิยายเรื่องแรกที่อุทิศให้แก่ชนชั้นกรรมกร และเป็นนวนิยายที่ยิ่งใหญ่ที่สุด ซอลาเป็นนักเขียนคนเดียวที่หลุดออกจากยุคของ ชนชั้นกลาง Germinal คือเสียงร้องในฤดูใบไม้ผลิจากใจของผู้มีความคิด ก้าวหน้า

ผศ. ดร.จิรพัฒน์ ประพันธ์วิทยา *ภาคีสมาชิก* บรรยายเรื่อง **พิมาย ในช่วงพุทธศตวรรษที่ ๑๖-๑๘ จากหลักฐานด้านจารึก** ความโดยสรุปว่า พิมายเป็นโบราณสถานทางพระพุทธศาสนา ตั้งอยู่ที่อำเภอพิมาย จังหวัด นครราชสีมา อยู่ห่างจากตัวเมืองนครราชสีมาไปทางตะวันออกเฉียง เหนือ ๖๒ กม. คนทั่วไปรู้จักโบราณสถานแห่งนี้ว่า ปราสาทหินพิมาย มีเนื้อที่ ๕๖๕ x ๑๓๐๓ เมตร (เมืองพิมาย ๑๙๘๙: ๒๐) คำว่าพิมาย คงจะมาจาก พระนามของพระพุทธรูปประธานของปราสาทหินพิมาย พระนามว่า กัมรเตจ ชัคติ วิ มาย คำว่า วิมาย แปลว่า “ลีนมายา” มายาเป็นคำสอนหลักของ

พระพุทธศาสนาหมยานนิกายวิฆฺณวาท หรือ โยคจาร จาริกวัดจองกอก (พ.ศ. ๑๕๕๑) พบที่อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา กล่าวถึงการถวายที่ดินให้แก่ พระกัมรเต็ง ชัคดี วิมาย โดยพระเจ้าชยวิธรรมัน คำว่า กัมรเต็ง ชัคดี แปลว่า เจ้าแห่งโลก เป็นคำหน้านามในภาษาเขมร แสดงความเคารพสูงสุดใช้กับเทพของอินเดีย ตรงกับภาษาสันสกฤตว่า โลกนาถ จาริกหลักนี้ทำให้เราทราบว่าในรัชกาลของพระเจ้าชยวิธรรมันมี พระพุทธรูปองค์ประธานพระนามว่า วิมาย อยู่ที่พิมาย และจาริกปราสาทหิน พิมาย ๓ พ.ศ. ๑๖๕๕ ก็ยังยืนยันว่ามีพระพุทธรูปประธานพระนามว่า วิมาย อยู่ที่พิมาย

จาริกพิมาย พ.ศ. ๑๕๘๖ ที่พระระหว่างการขุดแต่งและบูรณะบริเวณ ปรางค์ใหญ่ปราสาทหินพิมาย ด่านที่ ๑ เป็นค่านมัสการพระพุทธเจ้าที่มี ๔ กาย จากนั้นกล่าวถึงของถวายแด่พระพุทธรูปประธานของพิมาย จาริก หลักนี้หลักเดียวเท่านั้นในประเทศไทยที่กล่าวถึงพระพุทธเจ้าลักษณะนี้ พระพุทธเจ้า ๔ กายกล่าวถึงในคัมภีร์อภิธรรมสังคหะ ได้แก่ สวภาวิกาย ธรรมกาย สมโศคกาย และ นิรามณกาย ศาสนาพุทธหมยานทั่วไปจะกล่าวถึงพระพุทธเจ้าว่ามี ๓ กาย พระพุทธรูป ๔ กาย อาจจะเป็นภาพสลัก พระพุทธรูปหลายองค์อยู่เหนือทับหลังด้านทิศเหนือของครกคฤหะ มี ๔ กัณฑ์ ๖ ร สองกรวางซ้อนกันอยู่หน้าคันทน์ทำสมาธิ ภายในปรางค์ประธาน ส่วนด่านที่ ๒ เป็นค่านมัสการพระคิวง และกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของพระเจ้าสุริยธรรมันที่ ๑ ทำให้เราทราบว่า แม้จะทรงนับถือลัทธิเทวราช อย่างเคร่งครัดแต่ก็ทรงอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาด้วย เมื่อพระองค์สวรรคต จึงได้รับพระนามว่า นิรามณปะ

จาริกปราสาทหินพิมาย ๓ พ.ศ. ๑๖๕๕ เป็นภาษาเขมรจาริกบนกรอบ ประดู่ของวิหารคตด้านทิศใต้ของปราสาทหินพิมาย กล่าวถึงการประดิษฐาน กัมรเต็ง ชัคดี เสนาปติไตรโลกวิษยะ โดย กัมรเต็ง อัญ ศรีวิเรนทราธิบติ พรหม (ธรรมัน) แห่งเมือง โฉกวกุล ให้เป็นเสนาปติ คือ แม่ทัพของกัมรเต็ง ชัคดี วิมาย พร้อมกับได้ถวายที่ดินและทาส เพื่อการเป็นการบูชาและ อุปถัมภ์บำรุง กัมรเต็ง ชัคดี วิมาย ไตรโลกวิษัยคงจะเป็นพระโพธิสัตว์มี หน้าที่คุ้มครองป้องกันพระพุทธรูปพระนามว่า วิมาย ซึ่งเป็นประธานที่พุทธสถานพิมาย เช่นเดียวกับ มหากาล ในคติพระพุทธศาสนาหมยาน ในทิเบต

ไตรโลกวิษัย คงจะเป็นภาพสลักกลางทับหลังเหนือประตูเข้าไปสู่ครกคฤหะ (ห้องสำหรับประดิษฐานรูปเคารพประธาน) จากทางทิศตะวันออก เป็นรูปในท้าวร้ายว่า เรียกว่า อรุปรยงก เขยิบบุคคล ๒ คนซึ่งนอนอยู่ในพระหัตถ์ถือวัชระ ด้านหลังของพระองค์เป็นหนึ่งข้างทั้งตัว บุคคลที่ถูกเขยิบอาจจะหมายถึง พระคิวง และ พระเคาริ ไตรโลกวิษัยเป็นชื่อของ พระพุทธเจ้าและพระโพธิสัตว์ ในฐานะเป็นพระพุทธเจ้าพระองค์มีหนึ่งเสื่อ หรือหนึ่งข้างคลุมพระวรกาย และทรงเหยียบอยู่เหนือมนุษย์

พระเจ้าชยธรรมันที่ ๗ (พ.ศ. ๑๗๒๔-ประมาณ ๑๗๖๑) ทรงสร้างอาราธนาศาลาหรือโรงพยาบาลจำนวน ๑๐๒ แห่งทั่วราชอาณาจักรของพระองค์ อาราธนาศาลาจำนวนหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย พระองค์ได้สร้างจาริกเป็นภาษาสันสกฤตไว้ที่อาราธนาศาลามีข้อความเกือบจะ เหมือนกันทุกหลัก ที่พิมายก็มีอาราธนาศาลาเช่นเดียวกันมีชื่อเรียกว่า กุฎิฤชีย อยู่ทางด้านใต้ใกล้ปราสาทหินพิมาย ๓ โศลกแรกของจาริก เป็นค่านมัสการ พระพุทธเจ้าซึ่งมีกาย ๓ คือ คือนิรามณกาย ธรรมกาย และ สัมโศคกาย จากนั้นเป็นค่านมัสการพระพุทธเจ้าโพธิชยคุรุ ซึ่งเป็นพระพุทธเจ้าผู้จัด ความเจ็บป่วย พระโพธิสัตว์ศรีสุริยโวโรจนะ และพระโพธิสัตว์ศรีจันทรโวโรจนะ

ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย มีพระพุทธโพธิชยคุรุทำด้วยหินทราย ตั้งแสดงไว้ องค์หนึ่งพระหัตถ์ทั้งสองถือหม้อยาไว้ที่หน้าตัก ส่วนอีกองค์หนึ่ง อยู่ในท่านั่งขัดสมาธิมีหม้อยาวางอยู่เหนือพระหัตถ์ทั้งสองซึ่งวางซ้อนกัน ยังไม่พบรูปของพระศรีสุริยโวโรจนะ และพระศรีจันทรโวโรจนะ

ในภาพจิตรกรรมแบบทิเบตจะเขียนรูปพระโพธิชยคุรุมีกายสี่ตา พระหัตถ์ขวาทำ วรทมูทรา (ประทานพร) พระหัตถ์ซ้ายถือบาตรเหล็กวางอยู่

ที่ตัก มีกิษุ ๒ รูปอยู่ ๒ ข้าง อาจจะเป็นตัวแทนพระศรีสุริยโวโรจนะและ พระศรีจันทรโวโรจนะ

จากหลักฐานด้านจาริกที่มีทั้งภาษาสันสกฤตและภาษาเขมรและ รูปเคารพแบบพระพุทธ ศาสนาหมยานที่พบที่พิมายและบริเวณใกล้เคียง แสดงว่าในรัชกาลของพระเจ้าสุริยธรรมันที่ ๑ และพระเจ้าชยวิธรรมัน การนับถือศาสนาพุทธหมยานนิกายวัชระยานมีความโดดเด่น แต่ศาสนา พราหมณ์ก็ควบคู่กันก็ได้รับการยอมรับนับถือไปพร้อม ๆ กัน พระเจ้าสุริย- ธรรมันแม้จะทรงนับถือลัทธิเทวราชอย่างเคร่งครัดแต่ก็ทรงอุปถัมภ์พระพุทธ- ศาสนาเป็นอย่างดี

● วันพฤหัสบดีที่ ๑๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

ศ. ดร.นิยะดา เหล่าสุนทร ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง *ตำนาน สงกรานต์ที่ไม่ได้มาจากมอญ* ความโดยสรุปว่า เทศกาลสงกรานต์มีความ สำคัญต่อวิถีชีวิตของคนไทย โดยเฉพาะชาวจังหวัดสุรินทร์และแม่เงินที่เข้าใจ และอ้างอิงกันเสมอว่า ตำนานสงกรานต์นี้มาจากพระบาลีฝ่ายรามัญ ดังหลักฐาน ที่ปรากฏในจารึกเรื่องมหาสงกรานต์ ในประชุมจารึกวัดพระเชตุพน โดยมี เนื้อความโดยสรุปว่า กระบิลพรหมลงมาถามปัญหา ๓ ข้อ แก่ธรรมาบาล กุมารบุตรเศรษฐี ถึงเรื่องศรี หรือ ลิริ ในเวลาเช้า กลางวัน และเย็นอยู่ที่ใด ในชั้นแรกธรรมาบาลกุมารตอบไม่ได้ แต่เมื่อได้ฟังคำเฉลยจากกอนิทธิผู้สามี จึงสามารถตอบคำถามของกระบิลพรหมได้อย่างถูกต้อง กระบิลพรหม ตัดเศียรของตนตามที่ได้ให้สัญญา ธิดาทั้ง ๗ จึงนำพานมารองรับ และแห่ ประทับชมนเวียนรอบเขาพระสุเมรุ เนื้อความข้างต้นนี้เป็นเรื่องที่รับรู้กันมา อย่างแพร่หลาย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเป็นพระองค์แรก ที่วิจารณ์ว่าเรื่องนี้ไม่น่าเชื่อถือ แม้แต่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็ไม่ทรงเชื่อถือเช่นกัน ถึงกับโปรดให้จารึกไว้ที่ศาลารายข้างหลังวัดพระเชตุพน วิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร

เรื่องของลิริและการถามปัญหากับกัมรเต็งพิมายถึงชีวิต ก็มีปรากฏอยู่ใน วรรณกรรมสมัยอยุธยา ที่เรียกว่า ปกรณัม ซึ่งมีที่มาจากนิทานอินเดีย และ เปอร์เซีย เป็นเรื่องเล่าแต่โบราณเป็นนิทานซ้อนนิทาน ปกรณัมที่เกี่ยวข้องกับ เรื่องนี้ ก็คือ ปกษิปกรณัม ซึ่งมีนิทานซ้อนนิทานในลำดับที่ ๒๒ กล่าวถึง เทวพรหมถามปัญหาเรื่องลิริกับโลกพรหมา โลกพรหมาไม่ได้คำตอบจากแม่ กอนิทธิ

เมื่อก่อนโดยสรุปตำนานสงกรานต์ก็ไม่น่าจะมาจากพระบาลีฝ่าย รามัญ หากมาแต่เรื่องเล่าที่แพร่หลายในสมัยอยุธยาแล้ว ดังหลักฐาน ที่มีปรากฏในปกษิปกรณัม

รศ. ดร.กัญญา สุวรรณศิริ ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง *การออกแบบ การแพทย์แผนไทยของกระทรวงสาธารณสุข* ความโดยสรุปว่า เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้เป็นผู้ออกแบบเรือนไทยพิพิธภัณฑสถานและศูนย์ฝึกอบรมการแพทย์ แผนไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก (เดิมคือ สถาบันการแพทย์แผนไทยซึ่งก่อตั้งโดยแพทย์หญิงเพ็ญภา ทรัพย์เจริญ ผู้เสนอโครงการการแพทย์แผนโบราณ) สังกัดกระทรวงสาธารณสุข มี ลักษณะเป็นเรือนไทยหมู่ ๔ หลัง ในพื้นที่ ๓๐ กว่าไร่ เป็นสถาปัตยกรรม เครื่องก่อ ซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๑ และเป็นที่น่าสนใจมาก ในสมัยรัชกาลที่ ๓ เรือนเครื่องก่อไม้เครื่องลับเป็นสถาปัตยกรรมที่ไม่ใช้ตะปูยึด เรือนรองรับน้ำหนักคนได้เป็นร้อยคน เรือนไทยมี ๓ ชั้นรวมทั้งชั้นที่อยู่ ใต้ดินด้วย ชั้น ๓ มีห้องนิทรรศการเกี่ยวกับความเป็นมาและวิวัฒนาการการ แพทย์แผนไทย ปรัชญาการแพทย์พื้นบ้าน มีห้องแสดงเครื่องยาประเภท ต่าง ๆ นอกจากนี้มีพื้นที่สำหรับนวดแผนไทย

เรือนหม่มอนอกชานระหว่างอาคารทั้ง ๔ หลัง บริเวณรอบ ๆ ปลูกสมุนไพรร และทำสระน้ำ ปลูกบัวเพราะทุกส่วนของบัวใช้เข้ายาไทยได้ ทางซ้ายมือ เป็นหอบพระโพธิชยคุรุไวฑูรยประภา มีฤชียชิว และฤชีย ๗ ตน เทพเจ้ายามิทธิไหว์ครุทกปิ เวลาจะไปไหว้พระจะมีบันไดแยกทางขึ้นข้างซ้ายข้างขวา ซ้ายมือเป็นแผนกอำนวยการ ขวามือเป็นแผนกแพทย์แผนไทย มีภัตตาคาร อาหารสมุนไพร และมีสวนที่ขยายจากสวนไพโรทั้งหมด มีห้องประชุมใหญ่จุคน ได้ประมาณ ๓๐๐ คน ชั้นล่างคล้ายเตาอั้งโล่ไม่ต้องติดตั้งเครื่องปรับอากาศ

เพราะมีอากาศเย็นผ่านได้ มีพื้นที่ใช้ประโยชน์ใช้สอยมาก มีห้องสำหรับรับแขกที่ร่มรื่น ปลูกต้นมะเกลือไว้กลางนอกชานตั้งแต่เริ่มสร้างอาคาร มีลานเดินสำหรับสวดมนต์ตอนเช้า ผู้บรรยายได้รับแรงบันดาลใจจากฤกษ์ตัดตนจากตำราซึ่งมี ๑๑๗ ท่ามาเป็นหุ่นจำลองขนาดเล็กแสดงท่าต่าง ๆ ไว้ในถ้ำที่สร้างเป็นเขามอ อยู่ใกล้ ๆ อาคารของตึก ในถ้ำปูพรมและติดตั้งเครื่องปรับอากาศ ใช้เป็นที่เรียนท่าฤกษ์ตัดตน มีพระพุทธรูปเป็นพระประธาน และปลูกสมุนไพรไว้ตกแต่งบนเขามอ เช่น บอระเพ็ด ตีบลิเชือก เคยมีปูกตเสี้ยงบอกชื่อและข้อมูลของสมุนไพรชนิดนั้น ๆ หน่วยงานดังกล่าวตั้งชื่อเป็นกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก ผู้บรรยายออกแบบที่ทำงานเป็นเรือนเครื่องลักให้อธิปไตย ข้างล่างของอาคาร

เป็นเครื่องก่อ ข้างบนเป็นเครื่องลัก มีห้องทำงานของอธิบดี และเลขานุการ มีที่ทำงานสำหรับเจ้าหน้าที่ และมีศาลาโถงสำหรับรับแขกของอธิบดีหรือใช้เป็นที่พักเสวนาเรื่องยา ถัดไปใช้เป็นห้องทำงานเลขานุการ

ภาพอาคารแพทย์แผนไทยที่นำเสนอที่ประชุมมี ๒ หมู่ คือ หมู่ที่ใช้รับแขกในประเทศและต่างประเทศ ตรงกลางมีสระบัวคัน ลงบันไดหลังที่เป็นทางเชื่อมระหว่างอาคารแพทย์แผนไทย มีอาคารเป็นสำนักงานอธิบดี

ศูนย์ฝึกอบรมด้านการแพทย์แผนไทยรับนักศึกษาเรียนแพทย์แผนไทย ปีละ ๒๐๐ คน นักศึกษาต้นนอน เวลา ๖.๐๐ น. เข้าอบรมธรรมะ จริยธรรม และสวดมนต์ทุกวัน จนถึงเวลา ๘.๐๐ น. จึงให้ไปรับประทานอาหารเช้า จากนั้นจึงจะเข้าเรียน

ผู้สนใจบทความดังกล่าวขออนุญาตค้นคว้าได้ที่ศูนย์ข้อมูลข่าวสารราชบัณฑิตยสถาน ห้องสมุดราชบัณฑิตยสถาน

โทรสารหมายเลข ๐ ๒๓๕๖ ๐๔๙๒ หรือทางเว็บไซต์ www.royin.go.th

ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

“การสื่อสารในบ้าน”

ความรัก ความอบอุ่น ความเอื้ออาทรต่อกันเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนาและต้องการให้มีในครอบครัว ซึ่งการมีนั้นจำเป็นต้องอาศัยตัวช่วย คือการสื่อสาร การสื่อสารที่ดีจะทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันอย่างถูกต้อง แต่ในทางตรงกันข้ามถ้ามีการสื่อสารที่ไม่ดีจะทำให้เกิดความรำคาญ ความไม่เข้าใจกัน และนำไปสู่การแตกแยกในที่สุด

การสื่อสารคือ กระบวนการติดต่อสัมพันธ์ ถ่ายทอดข้อมูลความรู้ ความคิด ความรู้สึก เจตคติ และค่านิยมระหว่างบุคคล เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และเกิดพฤติกรรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ การสื่อสารในบ้าน เป็นการสื่อสารขั้นพื้นฐานที่เกิดจากบุคคลภายในบ้าน ได้แก่ พ่อ แม่ ลูก ตลอดจนสมาชิกคนอื่นในบ้าน ได้มีการติดต่อสัมพันธ์ ถ่ายทอด แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในชีวิตประจำวันซึ่งกันและกัน

สังคมไทยในยุคปัจจุบันหรือยุคการพัฒนาอุตสาหกรรมเปลี่ยนไปจากยุคก่อนมาก ชายและหญิงมีความเสมอภาคทางเพศเท่าเทียมกัน ดังนั้น บทบาทหน้าที่ของฝ่ายหญิงจึงดูมากกว่าฝ่ายชาย เพราะต้องทำงานหาเงินเหมือนฝ่ายชายแล้วเมื่อกลับมาบ้านยังต้องมาดูแลครอบครัว ความเหนื่อยของแม่บ้านมีมากขึ้น ประกอบกับเห็นสามีไม่คิดจะช่วยเหลือนั่งดูทีวีอย่างมีความสุข จะเกิดความขัดแย้งทางอารมณ์ขึ้น และระเบิดออกมา ซึ่งจะกลายเป็นชนวนที่ทำให้บ้านไม่มีความสุข

การที่จะแก้ปัญหานี้ได้นั้นควรมีการตกลงเงื่อนไขต่าง ๆ ในบ้านซึ่งจำเป็นต้องใช้หลักการสื่อสารที่ดีในการแก้ปัญหา เพื่อสร้างบรรยากาศที่ก่อให้เกิดความเข้าใจ ความรัก ความอบอุ่น และเป็นสุข ลักษณะคนไทยเป็นคนไม่ชอบพูด และคิดเองว่าอีกฝ่ายหนึ่งน่าจะรู้เองว่าควรทำอะไร แต่ในความเป็นจริงแล้วอีกฝ่ายหนึ่งอาจไม่ได้คิด การสื่อสารนอกจากเป็นการพูดคุยกันแล้ว ยังมีการสื่อสารโดยใช้ภาษาท่าทางซึ่งส่งผลทั้งทางบวกและทางลบ ภาษาท่าทาง ได้แก่ สีหน้า แววตา การมอง ลักษณะท่าทาง การสัมผัส และระยะห่าง

สีหน้า เป็นการแสดงให้เห็นถึงอารมณ์ของอีกฝ่ายหนึ่งปรากฏทางใบหน้า แววตา การมอง ดวงตาเป็นหน้าต่างของหัวใจ การมองตาอาจเป็นการค้นหาข้อมูลในบางสิ่ง เช่น การที่พ่อบ้านพูดคุยกับแม่บ้านแล้วหลีกเลี่ยงการสบตา เป็นสัญญาณอย่างหนึ่งที่บอกเป็นนัยว่าพ่อบ้านอาจพูดในสิ่งที่ไม่จริง ลักษณะท่าทาง เวลาที่ลูกกำลังเล่าเรื่องที่เกิดในโรงเรียนให้พ่อและแม่ฟัง ถ้าพ่อและแม่ตั้งใจฟังจะทำให้ลูกมีกำลังใจที่จะเล่าต่อ

การสัมผัส เป็นการสร้างบรรยากาศที่ดีในบ้าน เช่น พ่อหรือแม่อาจไม่พูดว่ารักลูก หรือห่วงใยลูก แต่อาจแสดงให้เห็นได้จากที่พ่อหรือแม่โอบกอดลูก จูบลูก

ระยะห่าง มนุษย์จะมีระยะห่างในการเจรจา ระยะที่ห่างมากแสดงให้เห็นถึงสัมพันธ์ภาพแบบหลวม ๆ ซึ่งไม่ควรปรากฏในบ้าน ดังนั้น ระยะที่ใกล้ชิดกันยิ่งมากยิ่งดี

การสื่อสารทางลบ เป็นสิ่งที่ไม่ควรให้เกิดในบ้าน เมื่อฝ่ายใดเกิดความรู้สึกไม่พึงพอใจในอีกฝ่ายหนึ่งควรสงบใจก่อน และพยายามควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้ได้ก่อนที่จะแสดงลักษณะท่าทางบึ้งตึงเฉยเมย แสดงความเย็นชา หรือจ้องมองอย่างโกรธเกรี้ยวซึ่งซึ่งไม่ยอมที่จะเข้าใจหรือสัมผัส การสื่อสารทางลบอาจเป็นในลักษณะต่อไปนี้

การเก็บกด เป็นลักษณะวิธีหลีกเลี่ยงความขัดแย้งโดยไม่พูด แต่ภายในเต็มไปด้วยอารมณ์น้อยใจ เสียใจ โกรธ คำพูดที่คลุมเครืออาจก่อให้เกิดความไม่เข้าใจ หรือความเข้าใจผิดได้ การดวนสรุปทั้งที่ยังฟังไม่ครบถ้วน

เมื่อเปรียบเทียบกับ การสื่อสารทางบวก จะเห็นว่าในระยะเริ่มชีวิตคู่ที่น่าจะเริ่มต้นด้วยการสื่อสารที่ดีหรือทางบวก เพราะยังเป็นระยะอันนิมุน สายใยสัมพันธ์ยังแข็งแรงงมกจะไม่เกิดปัญหาใด

การสื่อสารทางบวก ทำได้หลายทางดังต่อไปนี้

๑. การให้เกียรติและเคารพซึ่งกันและกัน เป็นการรับฟังความคิดเห็นด้วยความตั้งใจ และถ้าไม่เข้าใจในสิ่งใดต้องซักถามทำให้เข้าใจทันทีด้วยอาการแสดงความสนใจ ความเกรงใจซึ่งกันและกันจะทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกที่ตนเองนั้นมีคุณค่า มีความภาคภูมิใจในตน ในเรื่องความเกรงใจนี้ไม่ใช่จะมีแต่พ่อกับแม่ที่เกรงใจกันเท่านั้น แต่ลูกก็ต้องเกรงใจในพ่อแม่ ในขณะที่เดียวกันพ่อและแม่ก็ต้องเกรงใจในลูกด้วย

๒. การแสดงความชื่นชม ขอบคุณ และให้กำลังใจกันเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา ไม่ว่าใครจะทำอะไรให้ดีหรือไม่ดีก็ตาม ต้องกล่าวคำ “ขอบคุณ” ทันที่ และต้องแสดงความชื่นชมอย่างจริงใจ

๓. การแสดงความรัก ความผูกพัน และความใส่ใจต่อกันในโอกาสพิเศษ แม่บ้านและลูกต้องการให้พ่อบ้านแสดงความรู้สึกเหล่านี้มนุษย์เราไม่ได้มีชีวิตอยู่ได้เพียงแค่อาหารกายเท่านั้น แต่มนุษย์ยังต้องการอาหารใจอีกด้วย สิ่งควรคำนึงถึงการสื่อสารในบ้านมี ๒ ประเด็น คือ การสื่อสารระหว่างพ่อกับแม่ และการสื่อสารระหว่างพ่อแม่กับลูก ซึ่งไม่ว่าจะเป็นประเด็นใด จำเป็นต้องใช้การสื่อสารที่ดีหรือการสื่อสารทางบวกทั้งสิ้น

การสื่อสารระหว่างพ่อกับแม่ ในการใช้ชีวิตคู่สิ่งที่ต้องระวังให้มากคือเรื่องของอารมณ์ การสื่อสารควรใช้เหตุผลมากกว่าการใช้อารมณ์

การสื่อสารระหว่างพ่อแม่กับลูก ลูกเป็นประหนึ่งแก้วตาดวงใจของพ่อแม่ การสื่อสารกับลูกก็เช่นเดียวกันกับพ่อและแม่ นั่นคือจะต้องใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ ลูกเป็นมนุษย์ที่มีสิทธิ มีหน้าที่และมีเสรีภาพ ตลอดจนมีศักดิ์ศรี การสื่อสารกับลูกควรใช้น้ำเย็นและมีเหตุผลซึ่งจำเป็นต้องฝึกมาตั้งแต่เล็ก นอกจากนั้น ลูกยังมีความต้องการความรัก ความเข้าใจของพ่อแม่ที่มีต่อเขา ดังนั้น การเจรจาด้วยถ้อยคำที่อ่อนหวานเพื่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะยึดเหนี่ยวสายสัมพันธ์ให้เหนียวแน่น

คำพูดดี ๆ ที่ลูกอยากได้ยิน ๓ อันดับแรก คือ ๑) การพูดด้วยน้ำเสียงไพเราะ อ่อนหวานน่าฟัง ๒) การพูดให้กำลังใจ เช่นไม่เป็นไรทำใหม่ได้ และ ๓) การเป็นที่ปรึกษาที่ดี

เทคนิคการสื่อสารระหว่างพ่อแม่และลูก พ่อแม่ควรมีความรู้ในพัฒนาการเด็ก เช่น เด็กเล็กยังมีความเข้าใจในภาษาที่จำกัด ดังนั้นจึงควรใช้คำพูดที่สั้น ง่าย และกระชับ

นอกจากนั้น ยังมีคำพูดดี ๆ อื่น ๆ ที่ได้รวบรวมมาจากกองส่งเสริมและพัฒนาเครือข่าย สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว คือ

๑) พ่อแม่ “รัก” ลูกมาก ๒) พ่อกับแม่ “ภูมิใจ” ในตัวลูก ๓) พ่อกับแม่ “สนับสนุน” ลูกเสมอ ๔) พ่อกับแม่ “ขอโทษ” ๕) ลูกเป็น “เด็กดี” ของพ่อกับแม่ ๖) แม่พ่อแม่เลิกกันแต่ลูกไม่จำเป็นต้องเลือกรัก ๗) พ่อกับแม่ “ยอมรับ” ในสิ่งที่ลูกเป็น ๘) ลูกคือ “คนสำคัญ” ของพ่อกับแม่

การสื่อสารที่ดีภายในบ้านจะช่วยเติมเต็มให้ครอบครัวมีความสุข เป็นเกราะป้องกันปัญหาเสพติด ความรุนแรงในครอบครัว การฆ่าตัวตาย ตลอดจนปัญหาในเรื่องเพศ

การสื่อสารในบ้านหรือในครอบครัวเป็นสิ่งที่ทุกคนควรให้ความสำคัญมาก ๆ โดยเฉพาะการสื่อสารด้วยการใช้ น้ำเสียง น้ำคำ น้ำใจ สามารถช่วยให้สมาชิกในครอบครัวมีความรัก ความเข้าใจกัน รู้สึกสุขใจ นอกจากนี้ ความเกรงใจซึ่งกันและกัน ทั้งยังเป็นพื้นฐานที่ดีของการสื่อสารในครอบครัวที่ควรใช้ควบคู่ไปกับการใช้สายตา และการสัมผัสด้วยความรักต่อกันอย่างสม่ำเสมอ จะยิ่งช่วยให้สมาชิกในครอบครัวมีความรักใคร่เอื้ออาทรต่อกันเป็นครอบครัวที่แข็งแกร่งต่อไป

ในกรณีที่พ่อแม่แยกทางกัน การสื่อสารในบ้านยังมีความสำคัญมากขึ้น พ่อแม่ไม่ควรหลอกลูกว่าพ่อแม่ยังรักกันเหมือนเดิม เพราะทำให้ลูกมีความหวังว่าครอบครัวจะได้กลับมาอยู่พร้อมหน้ากันอีกครั้งจึงไม่ยอมรับความจริง และอาจทำให้เกิดปัญหากับลูกมากขึ้นได้ จึงควรบอกความจริงกับลูก ให้รับรู้ถึงสภาพความเป็นจริงของครอบครัวว่าเป็นอย่างไร เพื่อให้ลูกยอมรับสถานการณ์ของครอบครัวได้อย่างเข้มแข็งและมีความสุขได้

รศ. ดร.ดวงเดือน ศาสตร์ภัทร

กรรมการศึกษาและพัฒนาความรู้ทางจิตวิทยาและสังคม

บรรยายในการประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๕ วันพุธที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๕

ไขปัญหาภาษาไทย

- ถาม** คำว่า **กะโหลก** หรือ **กาโหล** คำใดเขียนถูกต้อง และมีความหมายอย่างไร
- ตอบ** คำว่า **กะโหลก** หรือ **กาโหล** มีความหมายเดียวกัน และเขียนได้ทั้ง ๒ แบบ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ความหมายไว้ว่า ถ้าเป็นคำนาม หมายถึง *กรรมวิธีเคลือบสิ่งที่เป็นโลหะด้วยเงินหรือทองเป็นต้น โดยใช้ปรอทละลายเงินหรือทองให้เป็นของเหลว แล้วทาลงบนโลหะที่ต้องการเคลือบ จากนั้นไล่ปรอทออกโดยใช้ความร้อน* แต่ถ้าเป็นคำวิเศษณ์ หมายถึง *เรียกของเช่นพานเป็นต้นที่เคลือบเงินหรือทองด้วยกรรมวิธีเช่นนี้ว่า พานกะโหลกเงิน พานกะโหลกทอง*
- ถาม** คำว่า **ไขมดยา** มีความหมายอย่างไร
- ตอบ** คำว่า **ไขมดยา** ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นคำนามมีความหมายว่า *ชื่อเรือที่ขุดขึ้นจากขุขันธ์ใหญ่กว่าเรือกราบ รูปร่างค่อนข้างเพรียวหัวและท้ายเรือเสริมไม้ต่อเป็นโขนงอนเขี้ยวขึ้น ด้านข้างหัวเรือเขียนลวดลายด้วยน้ำยาสีต่าง ๆ วางกระถางขวางสำหรับคนนั่งหัวเรือเขียนลวดลายด้วยน้ำยาสีต่าง ๆ วางกระถางขวางสำหรับคนนั่งท้ายเรือได้ประมาณ ๕๐ คน เป็นเรือตามเสด็จในการเสด็จพระราชดำเนินโดยกระบวนพยุหยาตราทางชลมารคหรือเสด็จพระราชดำเนินล่องทางชลมารค ใช้เป็นเรือ กันหรือเรือพิฆาตได้, ขมวดยา ก็ว่า*
- ถาม** คำว่า **โหลทวาร** มีความหมายอย่างไร
- ตอบ** คำว่า **โหลทวาร** ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นคำนามมีความหมายว่า *ประตูป่า, ประตูป่าที่ทำตามตำราพรหมณ์ คือทำเป็นประตูเสด้วยใบไม้ให้ทหารผู้ไปทัพนั้นลอดไป มีพรหมณ์คู่หนึ่งนั่งบนร้านสูง ๒ ข้างประตูคอยประน้ำเทพมนตร์ เพื่อเป็นชัยมงคลแก่กองทัพที่ยกไป*

- ถาม** คำว่า **ไขข้าว** มีความหมายอย่างไร
- ตอบ** คำว่า **ไขข้าว** ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นคำนามมีความหมายว่า *ไขที่ฟักไม่เป็นตัวต้มแล้วแข็งและเหนียวผิดปกติ; ไขปอกที่เสียบไม้ปักไว้บนยอดบายศรี, ไขขวัญ ก็เรียก*
- ถาม** คำว่า **เครื่องราชอิสริยาภรณ์** มีความหมายอย่างไร
- ตอบ** คำว่า **เครื่องราชอิสริยาภรณ์** เป็นคำนาม พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒ ให้ความหมายว่า *สิ่งซึ่งเป็นเครื่องหมายแสดงเกียรติยศและบำเหน็จความชอบเป็นของพระมหากษัตริย์ทรงสร้างหรือ โปรดให้สร้างขึ้นสำหรับพระราชทานเป็นบำเหน็จความชอบในราชการหรือส่วนพระองค์, เรียกเป็นสามัญว่า ตรา, ปัจจุบันหมายรวมถึงเครื่องราชอิสริยาภรณ์สำหรับพระราชทานแก่ผู้กระทำความดีความชอบอันเป็นประโยชน์แก่ประเทศ ศาสนา และประชาชน และเหรียญที่ระลึกที่พระราชทานเป็นบำเหน็จความชอบในโอกาสต่าง ๆ และที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้บุคคลประดับได้อย่างเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามที่ทางราชการกำหนด*
- ถาม** คำว่า **โคมเวียน** มีความหมายอย่างไร
- ตอบ** คำว่า **โคมเวียน** ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นคำนาม หมายถึง *โคมชนิดที่มีที่ครอบหมุนได้ บนที่ครอบเขียนรูปภาพลำดับเรื่องในพระพุทธรศาสนาเช่นมหาเวสสันดรชาดก เมื่อจุดไฟแล้วที่ครอบจะหมุนไปช้า ๆ ทำให้รูปภาพบนที่ครอบหมุนเวียนตามไปด้วย ใช้เป็นเครื่องตั้งดูเล่นตามงานในเทศกาลต่าง ๆ เช่น งานเทศน์มหาชาติ งานออกเมรุ; ชื่อเพลงโยนกลองในบทพิพากษณ์ทำนองหนึ่ง*

ราชบัณฑิตยสถาน
สนามเสือป่า เขตดุสิต
กทม. ๑๐๓๐๐

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตที่ ๑๘๖/๒๕๕๐
ไพรัชญ์ดุสิต

จดหมายข่าวราชบัณฑิตยสถาน เพื่อเผยแพร่งานวิชาการข่าวสารกิจกรรมต่าง ๆ ของราชบัณฑิตยสถาน

จัดทำโดย ฝ่ายช่วยอำนวยการและประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขานุการกรม ราชบัณฑิตยสถาน

บรรณาธิการ นางนัยนา วราอัศวปติ เลขานุการกรม

กองบรรณาธิการ นายอภิเดช บุญสงค์

พิมพ์ที่ : บริษัท ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด ๓๐๗ ซอยลาดพร้าว ๘๗ วังทองหลาง กรุงเทพฯ ๑๐๓๑๐

โทร. ๐ ๒๙๖๖ ๑๖๐๐-๖ โทรสาร ๐ ๒๕๓๙ ๒๕๑๒, ๐ ๒๙๖๖ ๑๖๐๙